

BR. 144

PREDLOG KOMANDANTA JUGOISTOKA OD 29. SEPTEMBRA 1944. VRHOVNOJ KOMANDI VERMAHTA U VEZI OBEZBEĐENJA BANJE LUKE POSLE NJENOG PONOVOG ZAUZIMANJA OD NEMAČKIH JEDINICA 28. SEPTEMBRA 1944. GODINE¹

T e l e g r a m

STROGO POVERLJIVO

Pismeno dostavljeno:

1.) Ia (FS)

2.) KTB

423/IX

OKW/WFSt. Op. (H)

Jugoistok

***Predmet:* Banja Luka**

Pošto je na dan 28. 9, nakon teških borbi, ponovo zauzeta Banja Luka,² trebalo bi, prema dosadašnjoj firerovoj zapovesti, da bude držana, po pravilu, samo angažovanjem hrvatskih jedinica. Komanda 69. AK je nakon pažljivog ispitivanja, u saradnji sa nemačkim generalom u Zagrebu, za ovo odredila 6 ustaških bataljona. Od ovih 6 bataljona treba da budu tri angažovana u samom gradu, a tri za osiguranje 60 km dugih puteva dotura.

¹ Snimak overenog telegrama (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-311, r. 193, s. 1136—7.

² Po naređenju štaba 5. korpusa NOVJ od 16. septembra 1944, izvršen je napad na Banju Luku 18. septembra u 22 časa. U napadu su učestvovala 4. 39. i Srednjobosanska NOU divizija, uz podršku artiljerije i avijacije. Jedinice Korpusa uspele su, posle teških borbi, da do 22. septembra zauzmu ceo grad, osim Kaštela (tvrđava u centru grada, na obali Vrbaša). Uviđajući vojno-politički značaj Banje Luke kao privrednog, političkog i saobraćajnog centra u Bosanskoj krajini, Nemci su isplanirali operaciju »šturm« (»Sturm« — »Juriš«), kako bi deblokirali opkoljenu posadu u Kaštelu (posada je 22. septembra odbila ultimatum 5. korpusa NOVJ za predaju, pošto je znala da se priprema deblokada). U deblokiraniju su učestvovala dve borbene grupe: Bobrena grupa »fon Panvic« i Bobrena grupa »Rudno«. One su uspele da 29. septembra prodru u grad, deblokiraju opkoljeni garnizon u Kaštelu i potisnu jedinice 5. korpusa NOVJ iz Banje Luke. Opširnije o tome vidi tom IV, knj. 29, dok. br. 80.

U vezi toga, k-t Jugoistoka zauzima sledeći stav:

- 1.) Broj od 6 bataljona nije dovoljan za odbranu grada od jačih napada bandi, odnosno za držanje puteva za snabdevanje. Dakle, pre ili docnije, doći će ponovo do gubitka, možda do opkoljavanja, i radi toga do obnovljenog zapo-
maganja poglavnika za oslobađanje i nemačku pomoć.
- 2.) K-da 2. OkA, na osnovu bezbrojnih pritisaka na drugim mestima, nije u stanju da odvoji, po drugi put, jače snage, koje su angažovane na drugim zadacima, te da ih upotrebi za napad protiv jednog cilja, koji sa nemačke strane ne zaslužuje više nikakav interes. Stvarna vrednost ovog uporišta više ne postoji. Grad je već bio, u vezi sa operacijom »Reselšprung«, znatno bombardovan, a na kraju, u okviru lokalnih borbi, gotovo potpuno razoren.
- 3.) Zbog toga se predlaže, da se odustane od držanja Banje Luke, a 6 hrvatskih bataljona, koji su bili predviđeni za taj grad, treba angažovati kao dodatak za osiguranje železničke pruge severno od Save. Ove mere bi dovele do osetnog poboljšanja eksploatacije železnica, a usled toga bi također i hrvatska država imala više koristi, nego rasparčavanjem snaga za jednu sumnjivu stvar prestiža. Moli se za brzu odluku.³

K-t Jugoistoka (K-da GrA »F«)
Ia, str. pov. br. 5165/44
od 29. 9. 44 čas.

Načelnik Št[aba], Vinter, gen. potp.

Za tačnost:
Zelmajer
gen. štabni pukovnik

³ Taj predlag nije usvojen.